

Algemeen Beleid Stichting Maria van Renkum

O. Preambule	02
A. Aanleiding / Doelstelling / Kerngegevens van de Stichting	03
Comité van Aanbeveling	04
B. Het kerkgebouw moet behouden en onderhouden worden	05
Het Cuypersgenootschap	05
De gemeente Renkum	05
Monumentenwacht Gelderland	06
Het bisdom	06
Het verwerven van de titel Basilica Minor	07
Overname en Beheer	07
C. Bewegwijzering	07
Standbeeld Marie d’Harcourt als blikvanger op het kerkplein	08
Pelgrimsfietsroute en pelgrimsboot Renkum-Kevelaer v.v.	08
Bedevaartsgroepen en individuele pelgrims	09
Willibrord – monument op Harten / pelgrimstocht Utrecht – Renkum	09
Rijndevotie / Monument Renkum Mariaklooster 1405	10
Wandelroute Maria	10
Boekwerk Katholicisme in Renkum door de eeuwen heen	10
Rust vinden bij Maria	11
Verdieping, vieringen etc.	11
Activiteiten PR	12
Extra activiteiten	12
Financiën	13
 Note 1	
Terugblik op Bedevaarten naar Renkum in 2018	14
 Note 2	
Concerten en uitvoeringen in de kerk “Onze Lieve Vrouw ten Hemelopneming” te Renkum	16
 Note 3	
Tabel 2 Begroting van de onderhoudskosten voor de periode 2016 -2025 (bedragen in euro) / gegevens van de huidige eigenaar	18

Note 4	
Exploitatie-overzicht en Jaarrekening TB Parochie 2018 Renkum (volgt!)	xx
Note 5	
Exploitatie-overzicht Stichting Maria van Renkum incl. Plan van Aanpak m.b.t. het werven van geldmiddelen (volgt!)	xx

De kerk symboliseert vaak de verbinding met de bredere geschiedenis van het dorp, al was het maar doordat voorouders er gedoopt, trouwden en uitgedragen werden.

De kerk is beeldbepalend, een vertrouwd object, verwijzend naar iets wat groter is dan de mens kan bevatten. Het herinnert ons daaraan.

Als het bekende geluid van de torenklok verdwijnt, het gebouw gesloopt wordt dan ontnemen je mensen een gedeelte van de historie en de dorpsidentiteit.

Mensen geven om onze mooie kerk en willen die sowieso niet kwijt!

Preambule

De Stichting Maria van Renkum zet zich in voor het behoud van onze pelgrimskerk met tegelijkertijd de huidige functie als parochiekerk, het intensiveren van veel zaken, die met bedevaart van doen hebben en het vervaardigen van een bedrijfsplan indien de voorziening door de regionale Titus Brandsma Parochie afgestoten wordt en onze Stichting, een juridisch erkende organisatie, gezien mag worden als een partij om de gebouwen etc. over te nemen. Toen de Sint Nicolaaskerk te Amsterdam dreigde gesloopt te worden, is ze gespaard gebleven dankzij een actie van betrokken gelovigen en werd die kerk als zelfstandige parochie florerend. De geloofsgemeenschap in Renkum is zeer actief en wil een mogelijke sloop van het kerkgebouw - hoe dan ook - voorkomen.

- Renkum kent een katholieke traditie waar sinds de 8^e / 9^e eeuw al religieus leven is;
- sinds 1380 is Renkum een bedevaartsoord en wordt het ook wel het Lourdes van boven de grote rivieren genoemd; de betekenis voor de bedevaart van Maria van Renkum was o.a. bij leden van het Franse hof in de 15^e eeuw bekend. De devotie was en is ongekend groot, neemt weer toe en zal met onze plannen aanzienlijk vergroot worden. Jaarlijks komen al veel groepen en individuele pelgrims overal vandaan naar Maria van Renkum;
- het belang van het kerkgebouw, ook als gebedshuis, staat buiten kijf; wekelijks komen veel mensen de kerk, die overdag altijd toegankelijk is, binnen om een kaars op te steken etc.;
- blijkens een Inspectierapport van Monumentenwacht Gelderland 2019 wordt het kerkgebouw qua constructie als goed omschreven, de onderhoudstoestand als redelijk, hier en daar matig.

A

Aanleiding / Doelstelling / Kernegegevens van de Stichting

Helaas dreigt ook de kerk Maria ten Hemelopneming te Renkum binnen afzienbare tijd wegens te weinig inkomsten afgestoten en mogelijk zelfs gesloopt te worden. Het is onvoorstelbaar, dat juist Renkum met een rijke eeuwenoude traditie qua kerkelijke voorzieningen het tijdperk moet afsluiten.

Daarom is er op 26 maart 2019 een onafhankelijke Stichting Maria van Renkum opgericht. Deze heeft als doel de Renkumse bedevaatskerk met het eeuwenoude Mariabeeld, de tot het kerkgebouw horende overige opstallen en gronden voor nu en in de toekomst op een duurzame wijze te kunnen behouden voor gelovigen, pelgrims en de inwoners van de gemeente Renkum.

De Stichting tracht haar doel onder meer te bereiken door:

- bekendheid te geven aan de historie van Renkum als bedevaatsplaats en het Mariabeeld uit de 14^e eeuw, dat sinds 1380 een belangrijke rol voor velen speelt en zich in het katholieke kerkgebouw te Renkum bevindt;
- in overleg met de eigenaar van het betreffende onroerende goed gelden voor met name groot onderhoud m.b.t. het kerkgebouw beschikbaar te stellen, zodat de exploitatielasten op te brengen zijn;

- het verwerven van de bedevaartskerk, het Mariabeeld etc. indien het gebouw en toebehoren door de eigenaar afgestoten wordt en er conform de richtlijnen van het bisdom geen erediens-ten meer mogen plaatsvinden.

De Belastingdienst heeft schriftelijk een verklaring verzonden waarin staat, dat de Stichting Maria van Renkum vrijgesteld is van een belastingplicht en dat de Culturele ANBI-status uitgedragen mag worden, zodat mensen bij het doneren van giften ook een belastingvoordeel kunnen krijgen. Algemeen nut beogende instellingen (ANBI's) kunnen gebruikmaken van bepaalde belastingvoordelen bij erven, schenken en de energiebelasting. Voor donateurs van culturele ANBI's geldt een extra giftenaftrek. Hierdoor worden giften aan culturele ANBI's gestimuleerd.

Gelden, die op de rekening van de Stichting Maria van Renkum gestort worden komen geheel ten goede aan het doel. Er wordt geen verplicht percentage van ontvangen gelden afgedragen aan het bisdom hetgeen voor parochies wel geldt.

Comité van Aanbeveling

Graag noemen we onze leden van het Comité van Aanbeveling voor behoud van het Mariabeeld, de Bedevaartskerk met het meditatiepark te Renkum:

1. Jeroen R.V.A. Dijsselbloem, Eurogroepvoorzitter en destijds minister van Financiën van Nederland tot oktober 2017
2. Prof.dr.Johan J.B. Oosterman, Hoogleraar Oudere Nederlandse letterkunde, Radboud Universiteit Nijmegen
3. Prof.dr. Peter Jan Margry, Hoogleraar Europese Ethnologie – Religieuze cultuur, Universiteit van Amsterdam
Publicatie Standaardwerk Bedevaartsplaatsen in Nederland, 4 delen (1997-2004)
4. Prof. Jos A.M. Koldewij, Hoogleraar Kunstgeschiedenis van de Middeleeuwen, Radboud Universiteit Nijmegen
5. Prof. dr. Antoine P.L. Bodar, Hoogleraar, priester en Hoogleraar Christendom, Cultuur en Media, Universiteit van Tilburg
6. Paul Campman, horeca-ondernemer, ambassadeur Maria van Renkum

De Stichting moet uit minimaal 3 bestuursleden bestaan. Er wordt toegewerkt naar 5 personen. De statuten van de Stichting staan op www.stichtingmariavanrenkum.nl

Op dit moment bestaat het bestuur uit de dames Mirjam Schilder (secretaris), Leny Lotgerink en de heren Gerrit van den Berg (penningmeester) en John Bartels (voorzitter).

Statuten 26 maart 2019 / Van Dijk De Jongh – notarissen te Dronten
 Kamer van Koophandel (KvK) nummer: 74382780
 Belastingdienst nummer: 8598.74.692 / Erkenning Culturele ANBI-status
Stichting Maria van Renkum rekeningnummer NL53 INGB 0009 0098 81
 Website: <http://www.stichtingmariavanrenkum.nl>
 Contact: stichtingmariavanrenkum@kpnmail.nl / tel.nr. 0317314957

B

Het kerkgebouw moet behouden en onderhouden worden

✓ **Het Cuypersgenootschap**, een landelijke vereniging van vrijwilligers met als doelstelling erfgoed uit de periode vanaf 1850 te behouden voor het nageslacht, werkt veel samen met Heemschut en onderhoudt nauwe contacten met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Ze biedt inhoudelijke ondersteuning indien dat wordt gewenst en kan voor de kerk een waardestelling opstellen waarmee onze Stichting de lokale overheid en fondsen kan overtuigen van het belang van ons kerkgebouw uit het oeuvre van Joseph en Pierre Cuypers, waarvan het merendeel al monument is. Het genootschap kan ons ondersteunen bij procedures en dergelijke. Daar zijn geen kosten aan verbonden. We maken afspraken met genoemde organisatie.

✓ **De gemeente Renkum** moet ervoor zorgen, dat sloop van het gebouw niet kan met slechts een meldingsplicht achteraf, maar dat minimaal een sloopvergunning noodzakelijk is. De lokale overheid dient zich uit te spreken over de positieve waarde van kerkgebouwen voor de inwoners etc. In het kader van recreatie en toerisme hoort de kerk te Renkum voor de overheid van groot belang te zijn. Dit geldt m.n. met betrekking tot de geschiedenis van Maria van Renkum, de bedevaart-activiteiten, aanwijsbare plekken (oorlogsschade W.O. II) in relatie tot de geschiedenis (Airborne-gemeente). Via een aanpassing van het bestemmingsplan (beschermd dorpsgezicht), het verkrijgen van de status van monument etc. wordt een en ander in het kader van het behoud nagestreefd.

✓ De kerk, pastorie, het park etc. behoren toe aan de Titus Brandsma Parochie. Getracht dient te worden deze goederen onder te brengen bij de Stichting Maria van Renkum, zodat het voortbestaan

beter gewaarborgd kan worden. Daartoe dient een beleids- en financieel plan te worden opgesteld waarvoor bestaande kerngegevens als inputmateriaal worden gebruikt. Een financieel meerjarenoverzicht met te verwachten inkomsten en uitgaven is noodzakelijk.

✓ Blijkens een Inspectierapport van **Monumentenwacht Gelderland** 2019 wordt het kerkgebouw qua constructie als goed omschreven, de onderhoudstoestand als redelijk, hier en daar matig. De financiële vertaalslag van het rapport is belangrijk en wordt ter hand genomen.

✓ In het vigerende PASTORAAL BELEIDSPLAN VAN HET AARTS-BISDOM UTRECHT van december 2008 lezen we, dat de vele vrijwilligers in de parochies van het aartsbisdom een onschatbare bijdrage leveren aan de opbouw van onze geloofsgemeenschap en dat hun inzet bewonderenswaardig is en tot grote dankbaarheid stemt.

Getracht wordt **het bisdom** te bewegen in de door ons voor te stane richting inzake behoud of overname van het kerkgebouw. Indien nodig wordt t.z.t. bezwaar aangetekend tegen een eventueel te nemen besluit van de TBP om de kerk aan de eredienst te willen onttrekken etc.

De katholieke kerk kent immers haar eigen recht – het canoniek recht –, neergelegd in de Codex Luris Canonici (Wetboek van canoniek recht) en andere juridische documenten.¹ Dit rechtssysteem kent welomschreven redenen waarom een kerk gesloten kan of moet worden en een welbepaalde procedure met beroepsmogelijkheden voor betrokkenen. Deze mogelijkheden en de procedure komen steeds vaker in het nieuws omdat alle Nederlandse bisdommen bezig zijn met het onttrekken van kerken aan de eredienst. Uitgezocht is hoe deze procedure naar canoniek recht verloopt en welke mogelijkheden tot kerkelijk beroep er zijn.

Tevens wordt vooral bij het Bisdom Utrecht een adhesiebetuiging gevraagd de kerk te mogen verheffen tot Nationale Bedevaartkerk. Bedoelde adhesieverklaring is formeel niet nodig, maar achten wij qua impact gewenst.

1

Codex Luris Canonici, auctoritate Ioannis Pauli II promulgatus 1983; Latijns-Nederlandse uitgave in opdracht van de Belgische en Nederlandse Bisschoppenconferentie, Brussel, Baarn 19962.

✓ **Het verwerven van de titel Basilica Minor t.b.v. het kerkgebouw te Renkum verhoogd de status van het kerkgebouw**

Aan de Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum (Vaticaanstad te Rome) wordt gevraagd de titel van Basilica Minor te mogen voeren. Waarom Renkum de titel van Basilica Minor volgens ons verdient,

- Renkum kent een katholieke traditie waar sinds de 8^e / 9^e eeuw al religieus leven is;
- sinds 1380 is Renkum een bedevaartsoord en wordt het ook wel het Lourdes van boven de grote rivieren genoemd; de betekenis voor de bedevaart van Maria van Renkum was o.a. bij leden van het Franse hof in de 15^e eeuw bekend. De devotie was en is ongekend groot, neemt weer toe en zal met onze plannen aanzienlijk vergroot worden. Jaarlijks komen al veel groepen en individuele pelgrims overal vandaan naar Maria van Renkum;
- het belang van het kerkgebouw, ook als gebedshuis, staat buiten kijf. Hoewel de meeste basilieken parochiekerken zijn, weten we, dat de titel ook toegekend is aan enkele oratoria of gebedshuizen.

✓ **Overname en Beheer**

De Stichting anticipeert op het mogen en kunnen overnemen van de kerkgebouwen inclusief de pastorie, het park en eventueel de begraafplaats aan de Groeneweg. Daartoe worden gelden aange-trokken, een beheerplan alsmede een exploitatieplan opgesteld. Er vindt overleg plaats met financiële instellingen, fondsen etc.

Een goede communicatie met het bestuur van de Parochie Titus Brandsma, de huidige eigenaar, is belangrijk en wordt nagestreefd.

C

Bewegwijzering

De gemeente Renkum heeft opdracht gegeven aan de combinatie Uiterwaarde en Folkersma Routing en Sign om alle toeristische bedrijven in de gemeente Renkum te voorzien van toeristische bewegwijzering. Het systeem bestaat uit zogenaamde strokenborden, bruin van kleur, waarop de namen van objecten, ondersteund door een pictogram, staan vermeld. Deze vormgeving sluit aan bij de huidige (inter-) lokale bewegwijzering conform de nieuwste CROW-richtlijnen

en moet voldoen aan de eisen van de wegbeheerders. Wat locaties betreft opteren wij voorlopig voor:

1. Kruising Melkdam-Rijksweg te Renkum (belangrijk voor het verkeer op de N225 en fietsers vanaf het pontje bij de Rijn);
2. Kruising Heidesteinlaan-Utrechtseweg te Renkum (belangrijk voor afslaand verkeer komende van de N225, het doorgaande verkeer vanuit Heelsum);
3. Kruising Bennekomseweg-Hogenkampseweg te Renkum (belangrijk voor verkeer komende vanuit Heelsum, Wolfheze en Bennekom);
4. Kruising Groeneweg-Kerkstraat te Renkum (belangrijk voor het verkeer komende vanuit Renkum-Noord, Wageningen);
5. Kruising Utrechtseweg-Van der Molenallee (belangrijk voor doorgaande verkeer vanuit Oosterbeek en Doorwerth).

De vijf locaties worden door bussen gepasseerd evenals doorgaand ander verkeer en opgemerkt, zodat “Maria van Renkum” ook in het geheugen van voorbijgangers gaat zitten en tevens bij velen de vraag doet stellen wie Maria van Renkum nou eigenlijk is.

Standbeeld Marie d’Harcourt als blikvanger op het kerkplein

Vanaf 1380 is Renkum een bedevaartsoord. De oudst bekende bedevaartgangster was Marie d’Harcourt, later Hertogin van Gelre. Zij behoorde tot het Franse Hof en kwam o.a. op 17 augustus 1407 met hovelingen uit Frankrijk bidden tot Onze Lieve Vrouw van Renkum. Er moet een standbeeld met uitleg van Marie aan de rand van het kerkplein komen. Zij staat wat ons betreft symbool voor alle pelgrims die door de eeuwen heen Maria van Renkum bezochten en nog bezoeken. De onthulling van het beeld zou t.z.t. door de ambassadeur van Frankrijk kunnen geschieden. Deze actie heeft een hoge attentiewaarde in het kader van de naamsbekendheid van Maria van Renkum ook gerelateerd aan recreatie & toerisme.

Pelgrimsfietsroute en pelgrimsboot Renkum-Kevelaer v.v.

Kevelaer en Renkum hebben op het gebied van pelgrimeren met elkaar jarenlang contact gehad. Dit zou herstart moeten worden. Wij benaderen met name de Euregio Rijn Waal met vragen wat deze organisatie financieel en organisatorisch voor ons kan betekenen om een tweetal projecten te realiseren.

In dit verband willen wij graag, dat er

1. een blijvende pelgrimsfietsroute Renkum-Kevelaer v.v. over land gerealiseerd wordt: Fietsen over de grenzen van Gelderland en door het vroegere Overkwartier (Limburg en Noordrijn-Westfalen), die samen ooit het hertogdom Gelre vormden.

2. Vanuit het Duitse Kevelaer (een bedevaartsplaats liggend aan de Niers) zou jaarlijks in het voorjaar een pelgrimsboot naar de Renkumse bedevaartsplaats (liggend aan de Neder Rijn) kunnen varen en in het najaar dan van Renkum naar Kevelaer). Dit als onderdeel van een weekprogramma (pelgrimage) waarbij bijv. 25 personen in gastgezinnen worden ondergebracht en hen een passend uitwisselingsprogramma wordt aangeboden. Een eerste vaart hopen we in 2020 mogelijk te maken.

Bedevaartsgroepen en individuele pelgrims

Wij streven naar een bezoek van minimaal 20 bedevaartsgroepen per jaar, die door ons worden ontvangen en geheel of gedeeltelijk middels maatwerk begeleid. Daarnaast zijn individuele pelgrims altijd welkom. Desgewenst kunnen we hen een programma (folder) aanbieden, dat men zelfstandig geheel of ten dele kan volgen.

Er wordt een brochure vervaardigd m.b.t. de bezienswaardigheden in en rond het kerkgebouw. Voorts is een meertalige flyer met basisinformatie over Maria van Renkum noodzakelijk. Dit gebeurt in ieder geval m.b.t. het Engels, Duits en Frans.

Gekeken wordt naar een passend aanbod van verkoopartikelen.

Het parochiegebouw zou gedeeltelijk ingericht kunnen worden als Bed & Breakfast voorziening. Dit primair voor pelgrims.

Willibrord – monument op Harten / pelgrimstocht Utrecht -Renkum

Clemens Willibrord, ook Willibrordus genoemd (Northumbria, omstreeks 658 – Echternach, 7 november 739) was een rooms-katholieke aartsbisschop en missionaris van Angelsaksische afkomst. Willibrord is een christelijke heilige en staat ook bekend als de "apostel der Friezen", soms ook als "apostel van de Lage Landen". De Sint-Catharinakathedraal, beter bekend als de Catharijnekerk, is een kerk in de Nederlandse stad Utrecht, die in gebruik is als de kathedraal van het rooms-katholieke aartsbisdom Utrecht. Deze stad heeft relieken van Willibrord.

In Renkum op Harten bevond zich eind 8^e, begin 9^e eeuw een kapel ter ere van Willibrod. In ons kerkgebouw is een beeld van hem waar hij op zijn arm een kerkgebouw houdt. Dit als symbool van de man, die als eerste in ons land een kerkgebouw opzette.

Bezien wordt of een jaarlijkse pelgrimstocht vanuit Utrecht naar Renkum georganiseerd kan worden en op Harten een monument geplaatst kan worden verwijzend naar het begin van katholiek (betekenis: algemeen christelijk) Renkum.

Rijndevotie / Monument Renkum Mariaklooster 1405

Tussen Arnhem en Rhenen wordt een "Rijndevotieroute" uitgezet langs plaatsen die herinneren aan de middeleeuwse beweging van de Moderne Devotie. De route krijgt twee versies, voor wandelaars en voor fietsers. Dit wordt gedaan in overleg met Theoloog Mink de Vries, coördinator van de Postmoderne Devotiebeweging in Nederland.

Het Maria- of Onze-Lieve-Vrouweklooster van de Orde van Augustijnen in Renkum, dat in 1405 werd gesticht, was een van de eerste kloosters van de Moderne Devotie. Deze religieus-culturele vernieuwingsbeweging ontstond in de veertiende eeuw in de IJsselstreek bij Zwolle. De stroming verzette zich onder meer tegen rijkdom en machtsmisbruik in de kerk. Geert Grote en zijn volgelingen wilden terug naar het geloof van de eerste christenen. Thomas a Kempis, de schrijver van "De navolging van Christus", wordt beschouwd als de bekendste monnik van de Moderne Devotie.

Wandelroute Maria

Er wordt een wandelroute in Renkum uitgezet, die langs locaties gaat waar iets over de christelijke geschiedenis verteld kan worden. Denk daarbij bijv. aan Grunsfoort, het Papenpad, monument Mariaklooster 1405, Willibrord en Harten, de Mariahof. Hiervoor moeten folders gemaakt worden.

Boekwerk Katholicisme in Renkum door de eeuwen heen

Er is veel geschreven over aspecten van het katholieke kerkelijke leven in Renkum door de eeuwen heen. Wat ontbreekt is een verhaal waar zaken bij elkaar komen. Het zou mooi zijn om een en ander met elkaar te verbinden en beeldmateriaal zoals, foto's, kaarten en tekeningen van een hoge resolutie daarbij te gebruiken alsmede ervaringen en verhalen van gelovigen etc. Dat wordt een hele uitdaging en vraagt de nodige zorgvuldigheid alsmede onderzoek. In 2028 wordt herdacht, dat Maria van Renkum 100 jaar daarvoor terugkwam in Renkum. Het streven is om uiterlijk in dat jaar en zo mogelijk eerder het boek te kunnen realiseren. Omdat de huidige kerk in 2023 100 jaar bestaat wordt gedacht om in bedoeld jaar met een beknopte versie in hoofdlijnen uit

te komen. De kosten moeten via fondswerving etc. gedekt kunnen worden.

Rust vinden bij Maria

Tussentijdse bezoekers

Het kerkgebouw is normaal gesproken overdag altijd open. Veel mensen lopen even naar binnen om een kaars(je) bij Maria aan te steken. Kaarsen kosten nu of 1 euro of 0,50 euro. Dat betekent dat er minimaal 1000 en maximaal 2000 mensen per maand een kaars(je) bij Maria aansteken. Uitgaande van een gemiddelde prijs van 0,75 euro per kaars zou je kunnen zeggen, dat er maandelijks 1250 mensen de kerk binnenlopen, die naar Maria gaan. Via gerichte acties wordt het aantal tussentijdse bezoekers op basis van bovenstaande berekening verhoogd met jaarlijks 4000 euro aan meer-inkomsten.

Non-stop aanwezigheid voorjaar/najaar

In de lente (maart-april-mei) en de herfst (september-oktober-november) is er op de eerste maandag van de maand een 24 uren non-stop aanwezigheid bij Maria van Renkum met bijv. op de achtergrond muziek van Taizé. Er is een rooster van inschrijving, zodat gegarandeerd ieder uur minimaal iemand bij de kapel aanwezig is, om te bidden of gedachteloos in stilte present is. Het begint om 20.00 uur 's avonds - inloop vanaf 19.00 uur in de pastorie - met het aansteken van een kaars in een hangende lantaarn aan de buitenmuur van het kerkgebouw en eindigt de volgende avond om 20.00 uur met het doven van de kaars en een kopje koffie/thee in de pastorie.

De gebedskring van O.L.V Renkum

De gebedskring van O.L.V Renkum bidt wekelijks bij Maria van Renkum haar lievelingsgebed, het rozenkansgebed, speciaal ook voor het behoud van het bedevaartsoord. Iedereen kan deelnemen. Elke zaterdag om 10.45 uur in de kerk bij Maria van Renkum".

Verdieping, vieringen etc.

Er wordt een leerhuisprogramma ontwikkeld met daarin ruimte voor ontmoeting. Gedacht wordt aan kortlopende cursussen en lezingen. Ook zal een Loket voor Levensvragen in het leven worden geroepen, dat uitgevoerd wordt door mensen, die daarvoor bijgeschoold zijn/worden. Gesprekken over onderwerpen uit de actualiteit op vast te stellen tijden worden volgens een bepaalde systematiek gehouden. Woorddiensten, uitvaarten, vesperdiensten op de woensdagavonden e.d. vinden gewoon plaats. Bijvoorbeeld Thomas-vieringen voor

randkerkelijken worden nieuw opgezet. Er wordt nagedacht over 't organiseren van één of meer passende jaarlijkse excursie(s), dit mede in het kader van het verbinden van mensen. 'n E-mailadressenlijst (Vrienden Maria van Renkum) wordt aangelegd.

Activiteiten PR

- Er worden luxe folders gemaakt – een drieluik op A4 formaat en Glossy-papier. Deze worden gericht uitgegeven en dienen om meer bekendheid te geven aan het kerkgebouw, Maria van Renkum en het genereren van gelden.
- Er worden folders gemaakt voor huis-aan-huis verspreiding in Renkum-Heelsum en als algemeen uitdeelmateriaal t.b.v. pelgrims. Dit specifiek m.b.t. het genereren van gelden. Jaarlijks in oktober worden deze of een variant erop verspreid.
- Er wordt VVV materiaal ontwikkeld t.b.v. toeristen, meertalige folders over Maria van Renkum etc. Ook komt er ander promotiemateriaal, zoals ansichtkaarten en balpennen met inscriptie.
- Het Marialied van Renkum met ondertiteling wordt blijvend op YOU TUBE gezet. Zo wordt tevens naar de website verwezen.
- De website van de Stichting Maria van Renkum wordt minimaal 2 x per maand geactualiseerd.
- Landelijke- en regionale kranten al of niet digitaal, alsmede regionale media worden structureel regelmatig van nieuws voorzien.
- Er wordt een documentaire van circa 50 minuten over met name Maria van Renkum gemaakt. Dit al of niet in samenwerking met KRO/RKK of Max. Het eerder genoemde Marialied van Renkum wordt daar een onderdeel van. De documentaire zal worden uitgezonden en er verschijnt een dvd van.

Extra activiteiten

1. Er wordt met Sint Maarten een lampionnenoptocht gehouden met Sint Maarten te paard en een muziekkorps. Vanuit een startlocatie wordt gelopen naar het kerkplein. Daar staan

vuurkorven en treft Sint Maarten een bedelaar aan, die een deel van de mantel ontvangt.

2. Ieder jaar wordt in de kerk een indrukwekkende geboortestal en Bethlehem opgesteld en vormgegeven. Mensen komen overal vandaan om dit alles bekijken. Vele waxinelichtjes branden bij het tafereel.
3. Op het kerkplein wordt een levende kerststal opgesteld. Dat wil zeggen, dat vooral kinderen het kerstverhaal verbeelden, dat verteld wordt. Echte dieren worden ingezet.
4. Een jaarlijks kerstmarkt wordt georganiseerd met als doel extra inkomsten te genereren.
5. Het kerkgebouw is beschikbaar voor culturele manifestaties waarbij vooral gedacht wordt aan concerten en lezingen.
6. Een voorjaarsactiviteit op het kerkplein wordt nader uitgewerkt.

Financiën eventueel uitgaande van het hebben van onroerend goed etc. in eigen beheer

1. Willen we goed kunnen beredeneren of je hoofdzakelijk winst of verlies aan het maken bent dan is inzicht nodig door een zogenoemde exploitatiebegroting op te stellen, waarbij je de verwachte omzet en kosten op overzichtelijke wijze onder elkaar zet.

Geconstateerd wordt, dat de huidige eigenaar weliswaar een Begroting van de onderhoudskosten voor de periode 2016 -2025 heeft vastgesteld, maar dat er volgens een onderzoeksrapport uit 2019 van de Monumentenwacht Gelderland duidelijk sprake is van achterstallig onderhoud. Bekeken moet worden in hoeverre de huidige eigenaar zaken heeft laten versloffen c.q. zich niet gehouden heeft aan haar eigen voornoemde Begroting onderhoudskosten. Zie note 3 pag. 18.

2. Er moet een meerjarenbegroting komen waarbij we kiezen voor een periode van 4 jaar waarvan de begroting van het eerstvolgende jaar sluitend dient te zijn. Er wordt conservatief begroot, zodat de daadwerkelijke inkomsten die blijken uit de jaarrekening in ieder geval niet tegenvallen.

3. Er wordt een Bestemmingsreserve voor onderhoud gevormd waaruit jaarlijks een bedrag ten goede aan de begroting komt.
4. Er wordt een Algemene Reserve gevormd voor het opbouwen van vermogen van nieuwe algemene ontwikkelingen w.o. aankoop onroerend goed (kerkgebouw etc.)
5. Een overschot van een jaarrekening wordt door het bestuur van de Stichting over voornoemde reserves verdeeld.
6. Vooralsnog werkt de Stichting Maria van Renkum toe naar het bereiken van een eigen vermogen van minimaal 1.500.000 euro te bereiken voor 2023. Daarvoor wordt een plan van aanpak opgesteld.
7. Een financiële verantwoording staat o.a. op de website St. MvR.

Note 1

Terugblik op Bedevaarten naar Renkum in 2018

1. De eerste bedevaart van dit jaar was de Bloesembedevaart op 15 april 2018. Met meer dan 100 volwassenen en ruim 55 kinderen was deze goed bezocht. Na een korte viering in de kerk, vertelde de pastoor Henri ten Have tijdens de processie in het park Rosarium Mariae in het kort de geschiedenis van de 20 Staties. Daarna konden de kinderen een quiz oplossen met 3 leuke prijzen. Eén van de kinderen zei: volgend jaar kom ik weer hoor. Ook volwassenen vonden het een geslaagde viering.
2. De tweede bedevaart was op woensdag 2 mei 2018. Het betrof een bedevaartsgroep uit Amsterdam, bestaand uit ca. 20 personen, waaronder een aantal priesters. Na ontvangst met koffie was er een H. Mis in de kerk. Daarna trok de groep het park in. Na afloop was er nog een gezellig samenzijn in de pastorie. Allen vonden het een zeer geslaagde dag en spraken hun dank uit voor het werk van de vrijwilligers.
3. Op 12 mei 2018 was er een bedevaartsgroep uit Eindhoven op bezoek, bestaande uit ca 45 personen. Hun programma bestond uit een viering in de kerk, een rondleiding door het park Rosarium Mariae en ontmoeting in de pastorie.
4. Het Nederlands Genootschap van St. Jacob kwam op 26 mei op bedevaart naar Renkum. De groep was een pelgrimsgroep van Santiago de Compostella en bestond ruim 40 personen. Een deel stapte in Wolfheze om 9.00 uur uit de trein en liep vervolgens naar Renkum. De rest kwam per auto. Hun programma

bestond uit ontvangst met koffie, een rondleiding door de kerk (met een korte bezinning) en het park Rosarium Mariae, met daarna ontmoeting in de pastorie.

5. De Maria/ziekenbedevaart vond dit jaar voor de 62^e plaats en wel op 29 mei 2018. Voor de organisatoren is altijd weer afwachten over hoeveel mensen zullen er komen, hebben wij onze voorbereidende werkzaamheden goed gedaan, etc.? Dit jaar waren er gemiddeld over de gehele dag ruim 100 personen aanwezig, waarvan de meesten uit onze parochie, maar toch ook mensen van buiten, zelfs uit Duitsland.

Het programma bestond in grote lijnen uit een Eucharistieviering, de Mariahulde en het Lof. Ook was er volop aandacht een 'natje en droogje' voor de mensen. Vooral het eerste was nodig want het was die dag erg warm. De aanwezigen waren vol lof over de dag. Men vond de Eucharistieviering, de Mariahulde en het Lof heel mooi. Veel zieken/ouderen waren emotioneel geraakt door de bloemhulde door de kinderen, waarbij ze ook een bloemetje kregen aangereikt.

Rond 16.00 uur was het afgelopen en moest de kerk weer worden schoongemaakt. Voor het creëren van goede zit- en ligmogelijkheden voor zieken/ouderen waren 18 banken uit de kerk gehaald en buiten onder een dekkleed geplaatst. Onder dreigend onweer moesten deze weer naar binnen. Maar we hadden geluk. Pastoor Henri ten Have stroopte zijn mouwen op en met behulp van een aantal vrijwilligers reden we laatste bank de kerk binnen voor dat een hevige regenbui losbarstte. Daarna hebben we nog wat gedronken op de goede afloop en de geslaagde dag, onder dankzegging aan de vele vrijwilligers.

6. De Ridderorde van het Heilig Graf van Jeruzalem is op 10 juni 2018 op bedevaart naar Renkum geweest. Zij hadden een lunch om 13.00 uur en daarna een eigen programma. Na afloop gaven de deelnemers aan dat ze het een prachtige bedevaart hadden gevonden en brachten hun dank uit voor de goede verzorging.
7. Op 15 augustus 2018 is er een bedevaartsgroep uit Breukelen op bezoek geweest. Deze groep bestond uit ongeveer 50 personen, inclusief een pastoraal werker mee. Zij kwamen met een grote bus. Het programma bestond uit ontvangst met koffie in de pastorie. Daarna volgde er een gebedstocht van ruim één uur door het park Rosarium Mariae. Op verzoek waren bij elke groep van de kappelletjes banken geplaatst. Daar werd dankbaar gebruik van gemaakt. Daarna was er in pastorie voor de tijd voor de lunch. De groep had haar eigen broodjes meegenomen.
Na de lunch volgde een rondleiding door de bedevaartskerk. Leny Lotgerink gaf een toelichting over het Maribeeld uit 1350, haar omzwervingen na de

reformatie en de terugkeer naar Renkum in 1928. Daarna volgde er nog een viering met gebed en gezang, met mooi orgelspel, en toepasselijke predicatie door de pastoraal werker. Na afloop waren de mensen zeer enthousiast. Ook de dag er na kwamen dankbare reacties binnen

8. Zoals gebruikelijk op deze dag, Maria ten Hemelopneming, was er om 19.00 uur een Eucharistieviering met Pater Frans Bomers als voorganger en het Caecilia koor o.l.v. Hans Gelderman in een goed gevulde kerk. Aansluitend was er daarna een lichtprocessie in het park Rosarium Mariae. Bij het vallen van de duisternis trok een lange groep mensen met brandende kaarsen door het park. Dat was een fraai gezicht. Daarna was er ontmoeting in de pastorie.
9. Op 15 september 2018 is er een bedevaartsgroep uit de parochie Gerardus Majella in Utrecht op bezoek geweest. De groep (bestaande uit ongeveer 50 personen) werd begeleid door 7 broeders van Sint Jan en er waren 2 priesters bij. De groep arriveerde om ongeveer 10.30 uur. Voor hun ontvangst stond een kop koffie met een gebakje gereed. Na de koffie vertrok de groep naar de kerk. Leny Lotgerink gaf een toelichting over het Mariabeeld uit 1350, haar omzwervingen na de reformatie en de terugkeer naar Renkum in 1928. Daarna was er een Eucharistieviering, waarbij de 2 priesters voor gingen. Na de lunch ging men in processie door het park Rosarium Mariae.

Op verzoek waren bij elke groep van de kapelletjes banken geplaatst. Daar werd dankbaar gebruik van gemaakt. De bedevaartgangers hebben na afloop de banken weer keurig in de kerk gezet!

Uit reacties bleek dat de mensen een geweldige dag hebben. Zij vonden dat de dag ontzettend goed verzorgd was; het was echt een feest rond Maria van Renkum. De mensen vonden het een Bedevaart om niet te vergeten. Het was heel bijzonder hoe deze mensen hiervan genoten hebben en met Maria weer verder kunnen met hun problemen op hun levensweg. Gezegd werd Maria van Renkum mag nooit verdwijnen.

10. Op 23 september 2018 is de Gelderse bedevaart geweest. Het was op deze zondag slecht weer; het regelde de hele dag (kunnen we ons nauwelijks voorstellen in 2018). Toch waren er nog ruim 70 deelnemers, naast een groot koor, aanwezig. Pastoor Victor Bulthuis was de voorganger, vergezeld daarnaast door 2 paters. Na afloop was er ontmoeting in de pastorie.

Omdat de kerk iedere dag van 8.00 uur tot 17.00 uur open is zijn er naast deze groepsbedevaarten dagelijks ook mensen die de kerk en het park even komen binnenlopen, een kaarsje op steken, mediteren of gewoon even gaan zitten.

Note 2**Concerten en uitvoeringen in de kerk “Onze Lieve Vrouw ten Hemel-opneming” te Renkum****2014**

- zaterdag 27 september 2014

Ensemble The Great Charm: Gudrun Herb en Baldrick Deerenberg blokfluiten
Christel Gelderman zang

- 12 oktober 2014

Maria João Carmo (zang) Christel Gelderman (piano)

liederen van: o.a.: Schubert – Tost – Mozart - Saint-Saëns – Puccini - Gounod

- 14 december 2014

Kerstconcert Renkum door een scratchkoor o.l.v. Wilbert Staal en Christel Gelderman

2015

- 20 december 2015

Kerstconcert Renkum door een scratchkoor o.l.v. Wilbert Staal en Christel Gelderman

2016

- 18 december 2016

Kerstconcert Renkum door een scratchkoor o.l.v. Wilbert Staal en Christel Gelderman

2017

- Zondag 2 april

Passieconcert door “Liemers Cantorij” uit Zevenaar met medewerking van Marcus Bergink (organist). “Stabat Mater” van Josef Gabriel Rheinberger
Karl Jenkins (1944-) uit zijn “Stabat Mater” deel 7 “And the mother did weep”.

- Zondag 7 mei

“Cantus Obliquus” uit Nijmegen een herdenkingsconcert van 4 mei met lichte muziek.

- Zondag 24 september

“Herenakkoord” uit Arnhem jubileumconcert (een vrolijk gevarieerd programma)

Alle koren staan onder leiding van Christel Gelderman.

- 17 december 2017

Kerstconcert Renkum door een scratchkoor o.l.v. Wilbert Staal en Christel Gelderman

2018

- zondag 25 februari

Johannes BRAHMS DEUTSCHES REQUIEM dirigent Wilbert Staal

- Zondag 22 april

Gabriël Fauré Messe de Requiem en Cantique de Jean Racine dirigent Wilbert Staal

- 16 december 2018

Kerstconcert Renkum door een scratchkoor o.l.v. Wilbert Staal en Christel Gelderman

2019

- zaterdag 23 maart

het "Liefdesliederenkoor Oosterbeek" Johannes Passion van J.S.Bach

onder leiding van Marc Buijs

Onder begeleiding door het Parnassus Ensemble

- Zaterdag 30 maart Pluskoor Gelderse Vallei

Thema "Ave Maria"

o.l.v. Arno Vree met begeleiding van het strijkorkest Flair, dwarsfluit en pianist Ans van Scherrenburg

Een invulling na juli 2019 volgt.

Vóór 2014 zijn er ook vele concerten geweest van ons koor in onze kerk met de kerstdagen en met verschillende gastkoren uit de omgeving en het kamerorkest "Sonante" uit Wageningen. Hiervan zijn de gegevens niet meer aanwezig, maar bovenstaande concerten zeggen genoeg. Ieder gastkoor en dirigenten waren vol lof over de akoestiek en de aankleding van onze kerk.

Note 3**Tabel 2 Begroting van de onderhoudskosten voor de periode 2016 -2025 (bedragen in euro) / overzicht van de huidige eigenaar Titus Brandsma Parochie**

Jaren →	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
Kerkgebouw											
RK kerk Renkum	64016	1080	1080	8952	1080	1080	19362	1080	1080	7459	100290
Incl. staartkosten	107424	1386	1428	16709	1514	1580	39488	1655	1705	16624	189495

Toelichting

1. De staartkosten (indirecte kosten) bestaan uit
  - a. Algemene bouwplaatskosten
  - b. Algemene kosten
  - c. Winst en risico
  - d. Opstellen, bijwerken en begeleiden plan
  - e. Leges, CAR –Verzekeringen
  - f. Indexeringspercentage en -bedrag
  - g. BTW hoog of laag tarief

Note 4

Begroting en Exploitatie-overzicht 2018 Renkum Titus Brandsma Parochie (volgt!)

Note 5

Meerjarenbegroting 2020-2024 Stichting Maria van Renkum inclusief Plan van Aanpak m.b.t. het werven van geldmiddelen (volgt!)

Dit document is als concept voor kennisgeving c.q. commentaar op 10 augustus aan de leden van de locatieraad en de daarbij horende leden van de werkgroep voorgelegd en nagenoeg ongewijzigd vastgesteld door het bestuur van de Stichting Maria van Renkum op 27 augustus 2019.